

S&# vi&#c càng tr&# nên khó khăn h&#n khi Taliban ch&# mu&#n th&#&#ng l&#&#ng v&#i Hoa K&#

S&# có m&#t c&#a quân đ&#i Hoa K&# vào cu&#c chi&#n Afghanistan đã t&# lâu đ&#&#c so sánh v&#i tham đ&# c&#a n&#&#c này vào cu&#c chi&#n Việt Nam.

Khi cu&#c chi&#n Afghanistan kéo dài đ&#n năm th&# 10, s&# &#ng h&# c&#a dân Hoa K&# ngày càng sút gi&#m. (Hình: AP)

Trong giai đ&#&#n cu&#i c&#a cu&#c chi&#n, khi quân đ&#i Hoa K&# ngày càng rút nhanh ra kh&#i Afghanistan, kh&#i đ&#u cho m&#t cu&#c th&#&#ng th&#o tìm hòa bình, nh&#ng so sánh v&# s&# t&#&#ng t&# gi&#a hai cu&#c chi&#n ti&#p t&#c đ&#&#c nêu lên.

Bài bình lu&#n có tên “Negotiating peace in Afghanistan without repeating Vietnam” c&#a ông James Dobbins, m&#t nhà ngo&#i giao k&# c&#u Hoa K&#, t&#ng tháp tùng phái đoàn đ&#n Afghanistan, và Việt Nam tr&#&#c đây, đăng trên t&# Washington Post hôm Th&# Năm v&#a qua đã đ&#&#c gi&#i phân tích quan tâm.

L&#p lu&#n r&#ng th&#&#ng l&#&#ng đ&# đ&#t đ&#&#c m&#t n&#n hòa bình cho Afghanistan là nguy&#n v&#ng mà c&# hai chính ph&# Afghanistan và Hoa K&#, cũng nh&# các n&#&#c láng gi&#ng c&#a Afghanistan đã &#p &# t&# lâu, m&#t nguy&#n &#&#c ngay c&# t&# ch&#c Hi&#p &#&#c B&#c Đ&#i Tây D&#&#ng (NATO) cũng &#ng h&#, nhà ngo&#i giao k&# c&#u Dobbins đánh giá r&#ng vi&#c có m&#t th&#a thu&#n v&# trình t&#, th&#i đi&#m, và th&# t&# &#u tiên c&#a đi&#u ki&#n đ&# có hòa bình xem ra s&# r&#t khó khăn.

S&# vi&#c càng tr&# nên khó khăn h&#n khi Taliban ch&# mu&#n th&#&#ng l&#&#ng v&#i Hoa K&#, mà không mu&#n Afghanistan tr&#c ti&#p tham gia vào cu&#c đàm phán, y nh&# vi&#c Hà N&#i ch&# mu&#n nói chuy&#n v&#i Hoa K&#, mà mu&#n g&#t chính ph&# mi&#n Nam Việt Nam ra kh&#i bàn h&#i ngh&# cách đây g&#n 40 năm.

M&# đ&#u bài bình lu&#n, hay đúng h&#n m&#t thông đ&#p v&#a tr&#n an v&#a nh&#n nh&# gi&#i h&#u trách r&#ng “không l&#p l&#i Việt Nam!”, Dobbins gi&#i thi&#u kinh nghi&#m c&#a mình:

“Năm 1968, tôi b&#t đ&#u cu&#c đ&#i m&#t nhà ngo&#i giao trong vai trò tr&# lý cho hai ông Averell Harriman và Cyrus Vance, nh&#ng ng&#&#i đ&#ng đ&#u vi&#c đàm phán hòa bình v&#i B&#c Việt t&#i

Paris.

Ba m&#i b&#n năm sau, tôi k&#t thúc s&# nghi&#p ngo&#i giao c&#a mình nh&# m&#t đ&#c phái viên, đ&# c b&# nhi&#m vài tu&#n sau bi&#n c&# 9/11, 2001, tháp tùng chính quy&#n George W. Bush trong chuy&#n đi đ&#n Afghanistan l&#n đ&#u tiên.”

Nói v&# n&#i kinh ng&#c c&#a mình tr&# c s&# gi&#ng nhau c&#a hai cu&#c chi&#n, Dobbins vi&#t:

“Gi&#ng nh&# Richard Holbrook, ng&#&#i cùng th&#i v&#i tôi trong phái đoàn đ&#n Paris tr&# c kia, và n&#i nghi&#p tôi trong phái đoàn đ&#n Afghanistan sau này, tôi c&#m th&#y kinh ng&#c tr&# c s&# quá t&#ng t&# gi&#a hai cu&#c chi&#n, và hai gi&#i pháp tìm ki&#m hòa bình, trong đó cu&#c chi&#n đ&#u tiên k&#t c&#c đã ch&#m đ&#t trong th&#t b&#i, và cu&#c chi&#n th&# hai mà k&#t cu&#c v&#n đang đi&#n ti&#n.”

Nh&#c đ&#n m&#t bài bình lu&#n khác có tên “Talking with the Taliban” (Đàm phán v&#i Taliban), cũng c&#a t&# Washington Post, đăng ngày 5 Tháng Giêng, ông Dobbins cho r&#ng bài vi&#t r&#t chính đáng khi l&#u ý r&#ng “Taliban ch&# mu&#n nói chuy&#n v&#i Washington ch&# không mu&#n ng&#i vào bàn h&#i ngh&# v&#i Kabul, t&#ng t&# vi&#c B&#c Việ t ch&# mu&#n đàn phán v&#i Hoa K&# h&#n là v&#i chính ph&# Sài Gòn.”

V&#i kinh nghi&#m c&#a c&# hai cu&#c chi&#n, Dobbins kh&#ng đ&#nh:

“Ai cũng th&#y k&#t qu&# c&#a đàm phán đó nh&# th&# nào: Đó là vi&#c Hoa K&# hoàn toàn rút kh&#i Việ t Nam, cu&#c xâm l&# c c&#a B&#c Việ t, s&# s&#p đ&# c&#a quân đ&#i mi&#n Nam Việ t Nam, và th&# ch&# c&#a Nam Việ t Nam bi&#n m&#t. T&#ng Th&#ng Richard Nixon và B&# Tr&#ng Henry Kissinger b&# cáo bu&#c là trong n&# l&#c đàm phán, ch&# v&#n v&#n có m&#c đích tìm m&#t ‘kho&#ng th&#i gian coi đ&# c’ (decent interval) gi&#a th&#i đi&#m M&# rút quân và s&# s&#p đ&# c&#a mi&#n Nam Việ t Nam.”

Cũng theo nh&#n xét c&#a Dobbins, t&# Washington Post, qua bài bình lu&#n trên, b&#y t&# s&# lo l&#ng r&#ng chính quy&#n Obama có th&# có m&#t m&#c tiêu t&#ng t&#.

Dobbins cho r&#ng “lo s&# này không h&#n là vô căn c&#” nh&#ng cũng nêu ra đi&#m khác bi&#t gi&#a hai cu&#c chi&#n:

“Năm 1973 các th&#a &# c đ&# chính th&#c k&#t thúc cu&#c chi&#n Việ t Nam đã không đ&# c c&# B&#c Việ t và Hoa K&# tôn tr&#ng. B&#c Việ t đã b&#i &# c b&#ng cách xâm l&# c mi&#n Nam, còn Hoa K&# thì b&#i &# c b&#ng cách c&#t đ&#t vi&#n tr&# quân s&# và kinh t&# đã cam k&#t v&#i mi&#n Nam đ&# thuy&#t ph&#c Sài Gòn ký vào h&#p &# c, k&# c&# cam k&#t s&# ti&#p t&#c gi&#i bom vào mi&#n B&#c n&#u B&#c Việ t không th&#c thi nh&#ng gì h&# đã m&#c c&#.

Ng&#&# c l&#i, chính quy&#n Obama đã kh&#ng đ&#nh rõ ràng r&#ng l&#c l&#ng Hoa K&# s&# l&#u l&#i Afghanistan không h&#n đ&#nh, sau khi l&#c l&#ng Afghanistan gánh vác trách nhi&#m cho các tr&#n chi&#n l&#n trong năm 2014. T&#ng Th&#ng Hamid Karzai cũng kh&#ng đ&#nh nh&# th&#. Gi&#i ch&#c Hoa K&# và Afghanistan hi&#n đang đàm phán đ&# đ&#a đ&#n m&#t th&#a thu&#n chính th&#c.”

Nh&#n đ&#nh v&# hòa đàm Afghanistan, Dobbins cho r&#ng có ng&#&#i “có th&# xem đàm phán nh&# là m&#t l&#i thoát đ&# dàng hay nhanh chóng ra kh&#i Afghanistan,” nh&#ng cu&#c chi&#n Việ t Nam cho ta

rút ra kinh nghiệm là thế có “không đến gần như vậy”.

Ông phân tích rằng hòa đàm Ba Lê kéo dài hơn năm năm, trong khi quá trình đàm phán với Afghanistan vẫn chưa bắt đầu, hơn nữa:

“Trong suốt thời gian đàm phán, so với cuộc chiến Afghanistan, sự tham gia của Hoa Kỳ tại Việt Nam đã ngày càng lớn hơn và tốn kém hơn và cuối cùng bị lãng phí. Trong suốt những năm đó, sự phân chia chiến tranh của người dân mảnh đất này trong thời kỳ trước rất nhiều. Tuy thế, cuộc đàm phán đã được dùng như một lý do để gia tăng thay vì giảm thiểu sự tham chiến. Người ta không thể chứng minh một gì đáng, nhưng tôi hy vọng rằng họ sẽ các nhà sự học để ý rằng, nếu không có cuộc đàm phán hòa bình Paris, Mỹ đã rút quân khỏi Việt Nam sớm hơn.”

Cũng vậy theo Dobbins, còn một điểm khác biệt nữa giữa hai đàm phán hòa bình khi người ta có thể hy vọng, hy vọng thôi, là một sự kiện Việt Nam nếu sự không bị lặp lại.

Sự khác biệt này nằm ở chỗ hòa đàm cho Việt Nam “phát sinh từ sáng kiến của Mỹ, để phân biệt với sự ép chính trị trong nước”, trong khi đó, quá trình hòa đàm Afghanistan hiện còn đang phơi bày “bắt nguồn từ xã hội đó, chứ không phải từ xã hội Hoa Kỳ”.

Ông cũng vạch rõ thêm là nhiều cuộc tranh cãi của dân ý tại Afghanistan cho thấy việc thúc đẩy thuyết tìm hòa bình với Taliban được ủng hộ mạnh mẽ. Đáp ứng các vòng hòa bình, Karzai đã cố gắng cho khái niệm hòa đàm từ nhiều năm nay, và đã cố gắng để các phe phái có sự hoài nghi của chính quyền Bush và Obama.

Vậy thì theo Dobbins, bí quyết để không lặp lại một Việt Nam như thế đâu?

Dobbins khẳng định rằng chính quyền Karzai muốn được trong quá khứ thay vì ở vòng ngoài của tiến trình đàm phán theo ý của Taliban, và cũng chính quyền là “nếu Washington không sớm vượt qua trở ngại Taliban” muốn ngăn cản không cho chính phủ Afghanistan ngấm vào bàn hội nghị, thì đàm phán có lẽ không đi đến đâu.

Nhưng đến bình năm 1975, Dobbins viết:

“Vào năm 1975, thời điểm của Hoa Kỳ trong việc bắt buộc Bộ Việt phải tuân thủ hiệp ước hòa bình mà họ đã ký kết, phần lớn bắt nguồn từ những tác động chính trị trong nước của vụ Watergate, để đưa đến việc Tổng thống Nixon từ chức, và kết quả là, sự sụp đổ, dù rất ngắn ngủi quy định của các thế lực.”

Và ông kết luận:

“Chính quyền Hoa Kỳ cần phải chú ý đến bất kỳ bên tuân thủ các thỏa thuận để được trong cuộc đàm phán.” Tuy nhiên việc Hoa Kỳ có sẵn lòng làm vậy hay không, không tùy thuộc vào việc có một hòa ước, mà vào sự cam kết của Hoa Kỳ trong việc đạt được hòa bình.

Hòa đàm Afghanistan - đang làm gì người Việt Nam

Tên: Hà Giang/Người Việt

Thị trấn: Hai, 16 Tháng 1 Năm 2012 17:51

Liên lạc tác giả: hagiang@nguoi-viet.com